

Na 100 jaar Sportstudies Groningen...

Een ruime blik op de toekomst!

In dit artikel kijken we vooruit naar hoe de Hanzehogeschool Groningen en daarmee het Instituut voor Sportstudies invulling geeft aan de transitie naar een kennisinstelling. Hoe onderwijs, onderzoek en werkveld meer en meer samenwerken aan vraagstukken uit de regio en wat daarmee de uitgangspunten zijn voor het opleiden van sportprofessionals. Exemplarisch komen een aantal praktijken aan de orde. Maar eerst een stukje geschiedenis.

TEKST HAROLD HOFENK E.A.

Op 2 oktober 1918 werd het Instituut voor Lichamelijke Opvoeding Groningen opgericht. Initiatiefnemer van de oprichting was de toenmalige Rijksinspecteur voor Lichamelijke Opvoeding, dhr. Graafland. Dhr. C.M. van Hessen had de eer om het eerste directeurschap te vervullen tot 1935. Het docentenkorps bestond uit drie deeltijddocenten. Een arts onderwees de medische vakken, de eigenbedrevenheid had een andere docent onder zijn hoede en directeur Van Hessen gaf de overige onderdelen. De eerste studenten die afstudeerden waren er zeven: drie meisjes en vier jongens. (Bron: *Wat bewoog hen?* Bert Mombarg)

Heden

Op 2 oktober 2018 hebben we inmiddels de kleinschaligheid en intimiteit van het Corpushuis achter ons gelaten en zijn we

onderdeel van de Zernikecampus. Het instituut is veranderd van een onderwijsinstelling naar een kennisinstelling onder leiding van Dean K. Tuinier en draagt door middel van praktijkgericht onderzoek bij aan de vraagstukken in de Noordelijke regio. Naast de ALO bestaat de opleiding Sportkunde al bijna 20 jaar. Zo'n 1200 studenten maken onderdeel uit van de bachelors in Groningen. Inmiddels zijn meerdere voltijd en deeltijdmasters aan het Groningse portfolio toegevoegd. Zo wordt op dit moment gewerkt aan de ontwikkeling van de Master Sport- en Bewegingsonderwijs (SBO). Dit in samenwerking met Fontys Sporthogeschool. Deze masterstudie is specifiek gericht op mensen met een LO-bevoegdheid.

Voor meer info over 100 jaar Sportstudies zie:

Nieuwe koers

De Hanzehogeschool Groningen presenteerde in 2016 haar nieuwe strategische plan *Vernieuwen in Verbinding*. Kern van dit strategische plan is de ontwikkeling van de Hanzehogeschool Groningen tot een leer-gemeenschap: een plek waar studenten, docent-onderzoekers en mensen uit het werkveld van elkaar leren en samen werken aan

het oplossen van vraagstukken uit de samenleving. De leergemeenschap krijgt in de praktijk vorm in innovatiewerkplaatsen: een fysieke of virtuele vorm waar onderzoek, onderwijs en beroepspraktijk bij elkaar komen. Studenten passen kennis in de praktijk toe, leren onderzoeksvaardigheden en werken samen met mensen uit het werkveld.

Een IWP (innovatiewerkplaats) is een sociale praktijk waarin partners uit onderwijs, onderzoek, bedrijfsleven, overheden en/of maatschappelijke organisatie samenwerken aan complexe vraagstukken waarvan de oplossing vraagt om co-creëren van kennis op een manier die de grenzen van traditionele structuren, sectoren, disciplines en vormen van leren overstijgt (Cremers et al. 2016):

- 1 complexiteit van vraagstukken: de vraagstukken binnen de IWP zijn gecompliceerd
- 2 multidisciplinair/interprofessioneel: meerdere vakgebieden dragen bij vanuit de eigen invalshoek en/of beroep
- 3 learning community/leren en cocreëren: De IWP is gericht op leren en cocreëren in een community en uitwisseling tussen communities
- 4 diversiteit partners. Er zijn drie typen partners: onderwijs, onderzoek en beroepspraktijk.

Drie exemplarische uitwerkingen van IWP's JOGG Drenthe

JOGG Drenthe heeft als centrale vraagstuk 'Hoe creëren we een gezonde omgeving voor jongeren van 0-19 jaar zodat gezondheidsproblemen worden teruggedrongen. Dit vraagstuk wordt door de beroepspraktijk vanuit ingegeven beleid (landelijk, provinciaal en lokaal) vertaald naar de lokale situaties in de betreffende gemeenten. JOGG is een programma die sinds 2014-2015 wordt doorgevoerd in gemeenten. JOGG-gemeenten geven naar eigen inzicht invulling aan het oplossen van het vraagstuk. Dit doen zij met een zogenaamde JOGG-regisseur en in veel gevallen een aanvullend team aan buurtsportcoaches die nog dichter bij de doelgroep staan. Verschillende interventies (bijvoorbeeld: gezonde avondvierdaagse, sportactiviteiten op woensdagmiddag, gezonde voeding in de supermarkt) die bijdragen aan de gezonde omgeving worden geïmplementeerd

Docent/Onderzoeker aan het woord:

"Studenten leren in de praktijk daadwerkelijk wat het betekent om voor en met de doelgroep interventies uit te voeren die bijdragen aan de gezonde leefstijl van inwoners in Drenthe. Zij doen dit in een complexe omgeving waarin verschillende partijen actief zijn. Daarmee is dit dan ook een waardevolle leeromgeving voor de student, zeker daar waar hij of zij ook nog in een multidisciplinair team werkt.

"Werkveld aan het woord:

"Door de combinatie van een lopend onderzoek

uitgevoerd door het lectoraat Sportwetenschap van het Instituut voor Sportstudies naar de resultaten en effecten van de inzet die gemeenten plegen binnen JOGG ben je met elkaar (onderwijs, werkveld en onderzoekers) kritisch en scherp op wat en waarom je de dingen doet en hoe ze beter kunnen. Dit zit hem enerzijds in de organisatievorm van het IWP, de wijze waarop onderzoek uitgevoerd wordt maar vooral in dat wat je met elkaar lokaal organiseert voor de inwoners. We zijn met elkaar op de goede weg om van Drenthe een gezondere provincie te maken."

Fit for Life & Noordersport

Deze IWP richt zich op het duurzaam implementeren van Bewegen en Sport binnen het mbo. Om de mbo-studenten voor te bereiden op een plek in de maatschappij als vitale werknemer en vitale burger volgen de Groningse ROC's: Alfa-college & Noorderpoort, in samenwerking met het instituut voor Sportstudies, het masterplan Sport en Bewegen voor het mbo. Deze pijlers bestaan hoofdzakelijk uit: een vaste positie en onderwijstijd voor sport en bewegen (heeft zich vertaald in een breed keuzeaanbod voor mbo-studenten), een zichtbare bijdrage aan een actieve en gezonde leefstijl, reductie schooluitval & Talentontwikkeling

Docent/Onderzoeker aan het woord : *"Sport en bewegen was sinds 1996 niet meer verankerd in de curricula van de meeste mbo-organisaties, hierdoor was het vak sport en bewegen ook bij de meeste mbo instellingen wegbezuinigd. Hierdoor kregen bijna alle studenten van het Noorderpoort en het Alfa-college ook geen lessen sport en bewegen. In 2011 is een samenwerkingsovereenkomst ondertekend tussen de Hanze Hogeschool (ALO), Noorderpoort en het Alfa-college. Het doel van deze overeenkomst was om sport en bewegen weer een plek te geven binnen het mbo. Inmiddels krijgen alle eerstejaars studenten van het Alfa-college en Noorderpoort, sport en bewegen- en vitaliteitslessen."*

Student aan het woord: *"Ik zie IWP als een versterking. Het gaat vooral om de koppeling met meerdere studenten die vanuit verschillende perspectieven naar mbo-sport en actieve leefstijl kijken. Het werken in een groep, waarin verschillende expertises samen komen, zorgt voor veel kennisdeling. Ook is er meer ruimte voor creativiteit en feedback op elkaars producten. Er wordt op kritische wijze feedback gegeven op onderzoeken die gepresenteerd worden.*

Het Harens Lyceum

Om het Harens Lyceum door te ontwikkelen tot de sportiefste school van Noord-Nederland zijn de verschillende ideeën, in coproductie vertaald naar drie aandachtsgebieden/pijlers: Bewegingsonderwijs, Beweegomgeving en Positieve Gezondheid.

Wat resulteert in:

- a) een duurzaam curriculum waar sport en gezondheid een prominente rol in gaat

- vervullen (vakkenintegratie van LO met Nederlands en geschiedenis),
- b) een uniek, uitdagend, op maat gemaakt, veelzijdig en hufterproof beweegplein
- c) structurele aandacht voor verschillende aspecten van positieve gezondheid in de gehele organisatie van het Harens Lyceum.

Werkveld aan het woord: *“Het werken in een IWP is alsof je het onderwijs wiel daadwerkelijk opnieuw aan het uitvinden bent. Vernieuwende werkbare principes ontdekken en implementeren in het onderwijs zijn hier een voorbeeld van. Door het abstracte karakter van een IWP is het belangrijk om kaders te scheppen. Bij IWP Harens Lyceum zijn dit; bewegingsonderwijs, omgeving en gezondheid. Door deze drie pijlers positief te beïnvloeden probeer je het uiteindelijke doel (sportiefste en gezondste school van Noord Nederland) te verwezenlijken. Enkele voorbeelden van successen zijn. Healthy Living Week, zelfregulatieprojecten binnen het bewegingsonderwijs, sportcourt, sportapparaten in school en samenwerken met de Hortus Haren.*

Docent aan het woord: *“De grootste uitdaging voor de implementatie van een IWP ligt in het draagvlak creëren. Het inzetten van een werkgroep samengesteld uit een brede afvaardiging van de school biedt mogelijkheden. Een mooi bijeffect van deze manier van werken is, dat het iets doet met de cohesie binnen de school. Dit geldt ook voor de verschillende actoren binnen de driehoek: onderzoek, onderwijs en de beroepspraktijk.*

Kenmerkend hiervoor is de multidisciplinaire aanpak. Mogelijke blinde vlekken worden doorbroken door de complexe praktijkproblemen in een breder perspectief te plaatsen. Zo worden op het Harens Lyceum verschillende schools binnen de Hanzehogeschool betrokken voorbeelden hiervan zijn: Naast Sportstudies onder meer Toegepast psychologie, Gezondheidsstudie, Multi media design. Daarnaast bieden ook participerende bedrijven verrassende inzichten.”

Meerwaarde

In algemene zin is de meerwaarde van een IWP met name dat studenten goed worden voorbereid op de latere multidisciplinaire beroepspraktijk en op het onderzoekend vermogen dat in deze beroepspraktijk nodig is. De student wordt in een authentieke context getraind in het werken aan authentieke beroepstaken/beroepsproducten die vragen om onderzoekend vermogen en om een multidisciplinaire benadering c.q. om multidisciplinaire samenwerking ('boundary crossing'). Studenten in een multidisciplinaire setting hebben vaak verfrissende en originele ideeën, omdat ze nog niet vastzitten in allerlei routines en paradigma's.

Daarnaast maken studenten (en ook docenten) vaak een ingrijpende persoonlijke ontwikkeling door, die niet heel eenvoudig in leeruitkomsten valt te vertalen maar die wel erg belangrijk wordt gevonden door die studenten en hun begeleiders. Dat gebeurt binnen IWP's vermoedelijk vaker, vanwege hun complexe, dynamische en discipline-overstijgende karakter. Binnen een IWP weet de student dat de producten die hij voortbrengt niet in een la verdwijnen, maar door anderen (lectoraat, beroepspraktijk, studenten) gaan worden gebruikt. Dat is motiverend voor de student, en tevens een uitnodiging aan hem én zijn begeleiders om de lat hoog te leggen. En dankzij diverse werkvormen waarin verplechting onderwijs-onderzoek-praktijk centraal staat komt de student in contact met mensen uit de beroepspraktijk: mooi voor de praktijkervaring, soms ook goed voor zijn netwerk en latere arbeidskansen.

Multidisciplinair onderzoek

Met name IWP's bieden extra kansen op multidisciplinair onderzoek, waarin (docent-) onderzoekers, studenten, lectoraten en scholen en professionals uit verschillende beroepsdomeinen samenwerken. En dat vergroot weer de kansen op nieuwe c.q. innovatieve doorbraak-kennis op snijvlakken. Door betere benutting van multidisciplinaire snijvlakken, worden er meer onderzoekproducten en nieuwe inzichten ontwikkeld met meerwaarde voor beroepspraktijk en maatschappij. Bovendien werkt de beroepspraktijk actief mee aan de probleemoplossing, en dat vergroot de kansen op acceptatie en implementatie door de beroepspraktijk.

Voor meer informatie over:

IWP: h.g.hofenk@pl.hanze.nl
 JOGG: m.j.zijl@pl.hanze.nl
 MBO- Sport: e.momenzadah@pl.hanze.nl
 Harens Lyceum: s.l.leistra@pl.hanze.nl
 Master SBO: m.j.mulder@pl.hanze.nl

Bronnen

Mombarg, B. *Wat bewoog hen?*, Peize (2003)

Delies, I. *Verbinden en combineren*. Leeuwarden: Stenden Hogeschool. (2009)

Eggink, J. *Innovatiewerkplaatsen*, Groningen (2018)

Cremers, P. *Designing hybrid learning configurations at the interface between school and workplace*, Wageningen (2016)

Hanzehogeschool Charter *Verbinden en vernieuwen in onderwijs*, Groningen (2017) <http://www.canonberoepsonderwijs.nl/Ontwerpen-van-innovatiewerkplaatsen-IWPs>

Foto's

Hanze Hogeschool

Contact

h.g.hofenk@pl.hanze.nl

Kernwoorden

sportprofessional, onderzoek, samenwerking